

פניני הפרשה

נצבים-וילך

עלון מס'

1054

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

ערבות הדדית

אדם שכואבת לו הזרת, וכי יעזור אם יאמרו לו 'מה אכפת לך מהאצבע הקטנה, העיקר שכל גופך בריא'? מובן שלא! כשהזרת כואבת – כל הגוף דואב. כך גם עם ישראל המורכב מנשמה אחת. על כל יהודי לדאוג לחברו, לא רק לגופו אלא גם לנשמתו.

בתחילת הפרשה, אנו קוראים על כך שכל עם ישראל "נצבים... לעברך בברית ה' אלוקיך" וגו'. הלשון "נצבים" דוקא כאן בכניסתם לברית עם הקב"ה, אומר דרשני. מתאים יותר היה לכתוב אתם "עומדים" להיכנס לברית? ובמיוחד יש להבין שאם בתחילה כתוב "כולכם לפני ה' אלוקיכם", שבזה כולל את כולם, מדוע אח"כ מפרט הפסוק "ראשיכם שבמיכם זקניכם ושומריכם", ועוד פעם "כל איש ישראל"?

וביאר האור החיים הקדוש שענין הברית היא להכניסם בערבות הדדית, כדי שישתדל כל אחד כפי יכולתו, וידאג גם על עוונותיו של חברו, ולא יפטור עצמו באמירת 'שלום עליך נפשי', כי עם ישראל הוא כמו גוף אחד! לכן כולם בגדר "נצבים", מלשון ניצב ממונה ופקיד המופקד לדאוג שכל יהודי יקיים את התורה והמצוה. ולכן כתב קודם "כולכם", לכלול את כל עמ"י בקיום המצוות, ועוד זאת שכל אחד יהיה ממונה על אלה שמתחתיו: "ראשיכם ממונים על "שבמיכם", "זקניכם" על "שומריכם", והשומרים על "כל איש ישראל".

*

מסופר על הגאון מוילנא שלעת זקנתו היה ישן בלילה שעתיים בלבד. בקשו ממנו בני ביתו שידאג לבריאותו, ויישן עוד שעה, אמר להם "כשאני לומד יותר, אני לא רק דואג לעצמי אלא לכל עמ"י, ואם אפחית שעה, גם המתמיד בוילנא שישן שלוש שעות, יישן עוד שעה, ויהודי המקדים לתפלה, כבר לא יגיע בהשכמה, וכך כל אחד יתרופף עד שיהודי רחוק ממצוות בפריז, לא יעמוד בפיתוי להינשא לנכריה. ורק ע"י המאמץ שלי ללמוד שעה נוספת, מציל אני את היהודי הרחוק ביותר, כי כל ישראל ערבים זה לזה.

שיא תורני	עצה טובה
כלי הנגינה המוזכר הכי הרבה בתנ"ך שופר. בימי קדם שימש השופר ככלי להשמעת רעש, לנגינה, להעברת מסרים, להתרעה מפני סכנות, וכמובן למצות תקיעת שופר.	חשוב מאוד שאחיות השופר תהיה בצורה ישרה ממול הפה, לא כלפי מטה לא כלפי מעלה (בעיקר תעלת השופר). מיקום השופר הוא בתוך עובי השפתיים, בערך שליש מעובי השפה כלפי חוץ, ולא על השפתיים (רצוי בצד ימין של הפה ולא במרכז). השפתיים הם שריר ככל שרירי הגוף, וככל שמאמנים אותם יותר הם פועלים בצורה טובה יותר, ולכן צריך להתרגל להדק היטב את השפתיים על השופר, דבר זה גורם שהקול יצא חזק וצלול ובלי מאמץ. תרגול מוקדם של הידוק השפתיים על השופר מונע גם את פציעת השפתיים מהחיכוך עם השופר. (הרב ישראל שיינפלד שליט"א).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"וראו לכל אדם שחננו השי"ת בעושר ובריאיות, להשתדל לעזור ולהועיל לאחרים בין בגופו בין בממונו, כענין הכנסת אורחים או כל הדברים הנצרכים לעזרתם של אחרים, כגון איזה כלים הנשאלים לצורך איזה דבר כגון של חולים או של שאר מלאכות ומשאלים לאחרים. ואף שלפעמים יש אנשים שאינם מתנהגים בשורת דרך ארץ ושואלים ואין מחזירים או אינם שומרים עליהם ומאבדים אותם או מקלקלים אותם, מ"מ לא בשביל כך ילקו אחרים הנצרכים להם. ולא יהיה בסוג טוביה חטא וזיגוד מנגיד... אלא יסבול הכל ויקנה אחרים ולא יבטל ממצוה זו שהיא מצוה גדולה ומרובה אשר אין קץ לשכרה. וגם בזה ירויח דבר אחר שאמרו רז"ל דמי שחטא בגזל עם אחרים ואינו יודע למי גזל, יעשה דברים שהם לזכות הרבים ולא יבצר שיבוא אחד מהנגזלים הוא או בניו ויהנו מאותם דברים ויתכפר לו".

("מגיד חדשות" ח"ט עמ' ק"ס)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם (כ"ט. ט)

כתב בעל הטורים ז"ל וזה לשונו: נצבים. כדרך שנאמר בסיני ויתיצבו בתחתית ההר, בו בלשון אמר כאן אתם נצבים. עכ"ל הטחור. ונראה כוונתו, שמכיון שזוהי הברית השניה לאחר הברית שנעשתה בסיני שהופרה עם עשיית העגל, על כן השווה הלשון נצבים. והנה תמצא ראשי התיבות "נצבים היום כלכם" אותיות כהן למפרע. וראשי התיבות "לפני י"י אלהיכם ראשיכם שבטיכם" אותיות ישראל. וראשי התיבות "ושוטריכם כל איש ישראל טפכם" עולים כמנין לוי. ונמצא שהסדר: כהן, ישראל, לוי. לרמז שחל אמנם שינוי מהברית של הר סיני, כי אז היו הכהנים והבכורות מישראל משרתי ה' ולא הלויים, ואחר שהטאו ישראל בעגל נבחרו הלויים תחתיהם להיות משרתי ה'. ומה שרמזו כאן הפסוק את הישראל קודם הלוי, הוא לומר שבכל זאת יש לבכור קדושה כלשהי שהרי שייך בו דין פדיון בכורות. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**כולם שוים לפני המקום**

אולם כלפי הקב"ה כולכם שוים זה לזה - "כל איש ישראל".

ולפי זה מפרש האלשיך גם כוונת הפסוק: "קטן וגדול שם הוא ועבד חופשי מאדוניו" (איוב ג, יט) - שם בעולם העליון מתברר מי באמת "קטן" ומי "גדול", ושם גם יתכן כי "ועבד חופשי מאדוניו" - אדם המוחזק כאן לעבד שפל ונבזה, הוא באמת חופשי יותר מזה המוחזק כאן לאדון.

*

הצדיק רבי שמחה בונם מפשיסחה זצ"ל מוכיח נקודה זו מההלכה המפורסמת של "יהרג ואל יעבור". אדם שגוזרים עליו להרוג אחד מישראל, ואם ימאן - יהרגו אותו, עליו לסרב, משום "מאי חזית דדמא דידך סומק טפיי" (מה ראית שהדם שלך אדום יותר) (סנהדרין ע"ד ע"א). ומה יהיה הדין אם לצורך הענין גזרה המלכות על גדול הדור להרוג יהודי חוטב עצים פשוט? כמובן שהדין אינו משתנה, ויהיה עליו להיהרג ולא להרוג את חוטב העצים, משום שלעולם לא נדע מי באמת חשוב יותר כלפי שמיא.

יסוד זה שהכל שוים לפני המקום ו"לא ניכר שוע לפני דל" (איוב לד, יט), היה לומד הגאון רבי ינון חורי זצ"ל מכך שכאשר זקוקים לעשירי שישלים למנין, גם אם יש תשעה תלמידי חכמים גדולי הדור, לא יוכלו להתפלל עד שיצרפו יהודי עשירי, ואפילו יהיה זה יהודי פשוט שבפשוטים. והעיד מרן הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א, שרבי ינון אמר לו כמה פעמים שהוא אוהב כל יהודי, ואינו מרגיש שום הבדל בין יהודי שהוא לא מכיר כלל לבין אחד מבניו.

עלינו לזכור כי למעלה במרום קיימים קני מדה אחרים כדי למדוד ולשקול גדלות ושפלות, ואל לנו לבוז לשום אדם.

הרב הקדוש רבי יצחק מווארקא זצ"ל הגיע ללובלין להשתתף בברית. דחקו החסידים עצמם ונשענו זה על זה, להיטיב לראות ולשמוע.

ראה זאת הרבי ואמר: "כל יהודי הוא ספר תורה, ואסור להשען על ספר תורה!".

העיר שם חכם אחד: "אם כל יהודי הוא ספר תורה, הלא הלכה מפורשת היא: "מותר להניח ספר תורה על ספר תורה" (שו"ע יורה דעה סי' רפ"ב סעיף י"ט).

נענה הרבי: "אכן כן, אבל כל יהודי צריך לחשוב שחברו ספר תורה, ולא הוא...".

*

ביום מותו אוסף משה רבנו את כל שכבות העם להתייצב ולעמוד כאחד, ולחדש את הברית שבין ישראל לאביהם שבשמים. שונה היתה פניה זו לעם מכל הפניות שלו בימי חייו. בדרך כלל היה משה רבנו חולק כבוד לנשיאים ומקדים לדבר איתם תחילה, ורק אחר כך מוסר הדברים אל בני ישראל (רש"י תחילת פרשת מטות), ואילו כאן חרג מהרגלו ופנה ישירות אל כל ישראל, מה נשתנה?

מבאר האלשיך הקדוש שהתשובה נמצאת בפסוק עצמו: "אתם נצבים היום - לפני ה' אלוהיכם", שעה שאתם נצבים לפני ה' - לא קיימים ענייני כיבוד ואין כל הבדל בין הנשיאים לחוטבי עצים. ה' הרואה ללבב, אינו מזהה את האדם לפי עבודתו או תפקידו, אלא רואה את כולם בסקירה אחת. "ומי הוא היודע לפניו יתברך מי הוא הגדול, כי לפניו יתברך לפעמים תחתונים למעלה ועליונים למטה" (עיי' בבא בתרא י" ע"ב). "ראשיכם, שבטיכם, זקניכם ושוטריכם" - כל אלו אינם אלא מנקודת המבט החיצונית שלכם,

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

נבואת החפץ חיים

תהיה - בהר ציון, בארץ הקודש.

וכדברי איש האלוקים כן היה. תחילת מפלתו של אותו רשע היתה בהתקרבו לשערי ארצנו הקדושה.

הגנרל רומל - 'שועל המדבר', הגיע לאל עלמין המרוחקת כמאה ק"מ מאלכסנדריה, והצהיר: "עוד ארבעה ימים אכנס לפלשתינה ואחסל את כל תושביה היהודים".

היהודים המפוחדים שלא היה בידם איך להתגונן, נחלקו לשלוש קבוצות: חלקם אמרו: נתחבא במערות מדבר יהודה עד שהגרמנים יתייבשו. חלקם אמרו: נתפלל, במיוחד על קברו של רבי חיים בן עטר, שיום השנה שלו – ט"ו תמוז, חל בערך באותו זמן. חלק שלישי טען, נקים ביצורים בכרמל, נתבצר שם ונילחם בגרמנים. הגם שזהו קרב חסר סיכוי, נלחם עד טיפת דמנו האחרונה, כדי שלא נהיה "כשה לטבח יובל" (ישעיה נג, ז).

לבסוף, בחסדי ה' זממו לא עלה בידו. הגרמנים נעצרו על ידי הגנרל הבריטי מונטגומרי, שהורה לחייליו: "הגרמנים עומדים מולנו, וביכולתם לנוע קדימה או לנוע אחורה. אתם מתקדמים ויורים עד שאתם נופלים". כך הגרמנים קרסו, נסוגו ונזרקו מהיבשת, ומכאן והלאה החלו ליפול עד למפלתם הסופית.

נבואת החפץ חיים זצ"ל שנאמרה עשר שנים קודם חורבן יהדות אירופה, נתקיימה. ארצנו הקדושה, עיני ה' היו בה להצילה משיני האריות. ובהר ציון היתה פליטה והיה קודש.

על חזית בניין ישיבת פוניבז' בבני ברק חרוט באותיות ענק הפסוק מספר עובדיה: "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש". הסיבה שמייסד הישיבה הרב יוסף שלמה כהנמן זצ"ל בחר לחקוק דוקא את הפסוק הזה, נעוצה כמה ששמע מהחפץ חיים לפני השואה.

כסוף ימיו של החפץ חיים כבר עלתה המפלגה הנאצית לשלטון בגרמניה, והאנטישמיות החלה להציף את אירופה. החפץ חיים הרבה לדבר על המאורעות הממתינים לעם ישראל, ומעוצם חרדתו ניתן היה להבין כי משהו רע מאוד הולך להתרגש לעם ישראל.

אחד מראשי הישיבה בראדן פנה אל החפץ חיים ושאלו: מה יהא עתה גורל אחינו בני ישראל, נוכח כוונת הצורר הגרמני להכחיד, חס ושלום, את עם ישראל?

השיבו "החפץ חיים" בקול רועם: "מטרה נפשעת זו – לא תוגשם לעולם. צוררים רבים קמו עלינו לכלותינו, אך מעולם לא עלה בידם לגזור עליה על עמנו בארצות פזורינו. וכבר מרומז על כך בפרשת וישלח: "אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה" (בראשית לב, ט).

הבין השואל מתשובת החפץ חיים כי אמנם קרובה הסכנה המרחפת על קהילות ישראל באירופה, והוסיף לשאול: "יאמר לי רבי, באיזה קיבוץ יהודי יקוים בימינו 'והיה המחנה הנשאר לפליטה'?"

הרהר החפץ חיים מעט בעינים עצומות, ואחר השיב: "אף זאת מפורש בהפטרת וישלח: "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש" (עובדיה א, יז). שארית הפליטה,

☺ זה לא חוק! ☺

מורה נבנם לכתה ומציג בפני תלמידיו גיליון נייר חלק, כשבמרכזו מתנוססת נקודה שחורה זעירה וכמעט בלתי נראית. "העבירו את הגיליון ביניכם", מורה המורה, "אמרו נא לי, מה אתם רואים?"

התלמידים מתבוננים בדף בזה אחר זה. כשהפכב מפתיים, כולם עונים כאחד: "נקודה שחורה".

המורה מאוכזב ממש: "גיליון נייר לבן וצה מונח למול עיניכם. למעלה מתשעים ותשעה אחוזים של לבן נקיי. כל מה שהנכם רואים זו רק הנקודה השחורה!?"

☺ חוק חוק חוק... ☺

רוב מה שקורה לנו בחיים, זה דברים טובים, שמחת החיים תלויה בהתבוננות נכונה ברוב הכוס המלאה. פתגם עתיק אומר: "החיים מורכבים משני חלקים – 10% הם הדברים שקורים לך, ו-90% זו הבחירה שלך איך להתייחס אליהם".

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: בשנים האחרונות נוהגים אצלנו בראש השנה בזמן חזרת הש"ץ לרקוד במעגל תוך כדי שירת קטעים מחזרת הש"ץ. האם יש בעיה בכך?

תשובה: כבר נפסקה הלכה בש"ע [סי' של"ט סעי' ג', ובסי' תקכ"ד סעי' א'] שאין מרקדין בשבת ויום טוב חוץ מיום שמחת תורה.

שאלה: מה עדיף, לקרוא ספר תהלים אחד בכל יום של ראש השנה עם טעמים ובנחת, או שני ספרי תהלים בכל יום ללא טעמים ובמרוצה?

תשובה: לקרוא פעם אחת ובנחת עדיף. וכך כתב בברית כהונה [ערך ראש השנה אות ח"ן]. וידוע הרמז: אל תסתכל בקנק"ן (300 מזמורי תהלים, ק"ן-ק"ן) אלא במה שיש בו.

שאלה: האם אומרים "שלום עליכם" ו"אשת חיל" בראש השנה, יום טוב, ושבת חול המועד?
תשובה: אין מנהגנו לומר גם כשחל יום טוב בשבת. ויש שנוהגים לומר ביום טוב וחול המועד שחלו בשבת, רק לא בראש השנה.

שאלה: במדה וישנם מספר פירות חדשים בסימני ראש השנה, האם אפשר להביאם לסירוגין על מנת לברך על כל אחד ואחד שהחיינו, או שזו ברכה שאינה צריכה, ויש לפטרם בברכת שהחיינו על הקידוש?
תשובה: אפשר להביא לסירוגין, ואין חוששים ביום טוב משום ברכה שאינה צריכה.

שאלה: בראש השנה שמברכים שהחיינו על הכוס, האם נפטרו הפרות החדשים שיאכל בהמשך?
תשובה: אל תביא את הפרות החדשים בשעת הקידוש, ותרויח עוד ברכה.

שאלה: לפני סעודת ליל ראש השנה נוהגים לקרוא (ע"פ הגרי"ח בספר לשון חכמים) כמה פסוקים י"ב פעם. האם קוראים י"ב פעם כנגד חודשי השנה, ולפי זה בשנה מעוברת יש לקרוא י"ג?
תשובה: אין לזוז ממה שכתב הגרי"ח בספר לשון חכמים. הוא יודע מה שאומר.

שאלה: האם בתונס נהגו לעשות סדר הסימנים בשני הלילות או רק בלילה הראשון?
תשובה: בשני הלילות, גם בתונס וגם באי ג'רבא.

שאלה: מתי עורכים את סדר הסימנים של ליל ראש השנה, לפני האוכל או אחרי האוכל?
תשובה: מנהגנו אחר המוציא ולפני האוכל. ומזה כמה שנים נהגנו להשאיר הפירות המתוקים אחרי הסעודה, כדי שיאכלו ארוחת החג בתאבון. וכן ראוי לעשות. [וע' אור תורה תשרי תשמ"ה סימן ב אות א].

שאלה: היכן תוקעים בסוף הסליחות, לפני "תענו ותערתו" או לפני "תתקבל"?
תשובה: לפני תענו ותערתו – כך המנהג בחו"ל בראש השנה. רק במוצאי כפור יש לתקוע לפני תתקבל, כדי לאחר התקיעות כמה שאפשר.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו